

GUIA PER A LA FORMACIÓ DEL VOLUNTARIAT LECXIT

PROGRAMA LEXIT

GUIA PER A LA FORMACIÓ DEL VOLUNTARIAT LEXIT

© Fundació Jaume Bofill, 2022

Girona, 34
08010 Barcelona
fbofill@fbofill.cat
fundaciobofill.cat

1a edició: Setembre 2022
Autor: Marc Alabart Barba
Coordinació de continguts: Equip Lecxit
Disseny i maquetació: Sonia Fernández

Creiem que el coneixement s'ha de compartir. Per això fem servir una llicència **Creative Commons Reconeixement 4.0 Internacional (by)**. Us animem a copiar, redistribuir, remesclar o transformar i crear els continguts propis d'aquesta publicació, per a qualsevol finalitat, inclosa la comercial. Només us demanem que reconegueu l'autoria de la creació original.

Les publicacions del programa LEXIT estan disponibles per a descàrrega als webs lecxit.cat i fundaciobofill.cat

GUIA PER A LA FORMACIÓ DEL VOLUNTARIAT LECXIT

1 / LA FORMACIÓ INICIAL DEL PROGRAMA LECXIT_06

- A** Acompanyar el voluntariat en els seus primers passos_07
 - B** La guia_08
 - C** Durada de la sessió_09
 - D** Espai_09
 - E** Distribució dels assistents_09
 - F** Materials_10
 - G** Referències_10
-

2 / ESTRUCTURA DE LA SESSIÓ_11

- A** Ens presentem!_13
 - B** Vull ser mentor/a!_14
 - C** El primer dia_18
 - D** Acollida de les sessions_19
 - E** La tria de la lectura_22
 - F** Abans de llegir_26
 - G** Durant la lectura_27
 - H** Després de llegir_30
 - i** Llegim de maneres diferents_35
 - J** Comiat d'una sessió_37
 - K** Recursos_38
 - L** Dubtes i agraïments_38
-

1

LA FORMACIÓ INICIAL DEL PROGRAMA LECXiT

A

ACOMPANYAR EL VOLUNTARIAT EN ELS SEUS PRIMERS PASSOS

LECXIT és un programa que té per objectiu impulsar l'èxit educatiu a través de la millora de la comprensió lectora. Per assolir aquest propòsit, el programa compta amb persones voluntàries que comparteixen una hora a la setmana, durant tot el curs escolar, amb un infant de quart, cinquè o sisè de primària. El voluntariat és una de les peces clau del LECXIT, ja que és l'encarregat de facilitar als infants experiències d'aprenentatge emocionants i significatives que els permetin esdevenir lectors més competents.

Per desenvolupar aquesta tasca cal que les persones voluntàries disposin d'un seguit de coneixements i recursos. Per tant, és important que aquestes persones rebin una formació inicial que els capaci per exercir la seva comesa com a mentors i mentores del programa LECXIT. El formador o formadora que realitzi aquesta sessió de formació inicial tindrà com a objectius principals:

- Conscienciar el voluntariat sobre la importància de la seva tasca.
- Encomanar la il·lusió necessària per acompanyar un infant en el seu camí lector.
- Definir amb claredat els moments que estructuraran una sessió LECXIT.
- Orientar el voluntariat sobre com hauria de ser la relació positiva entre un mentor o mentora i un infant.
- Aportar els coneixements necessaris sobre l'ensenyament-aprenentatge lector per tal que després puguin ser aplicats a les sessions del LECXIT.

B

LA GUIA

Aquesta guia pretén donar pautes útils per preparar aquesta sessió de formació inicial. És una guia oberta, que permet flexibilitat i requereix adaptació a cadascun dels diferents contextos en què es pugui dur a

terme la sessió. Es proposa dividir la sessió formativa en 12 apartats que ressegueixen els diferents moments que es trobaran els voluntaris en el seu pas pel programa LECXIT.

En cadascun d'aquests apartats hi podem trobar:

Idees clau que cal transmetre al voluntariat, sigui mitjançant una explicació oral, a partir de fer preguntes i generar debat, amb la implementació de les dinàmiques proposades...

Dinàmiques en què el voluntariat participa activament. Aquestes dinàmiques apareixen només en algunes de les fases, ja que

serveixen per, en moments concrets, canviar el ritme de la sessió i avivar-la. A més, es considera que, així com hi ha idees que poden quedar més clares si s'expliquen directament, d'altres requereixen ser posades en pràctica per assimilar-les.

Estratègies que poden fer servir els mentors i mentores davant de determinades situacions que es poden trobar a les sessions LECXIT. Es recomana compartir aquestes estratègies amb el voluntariat per tal de dissipar, tant com sigui possible, les seves inquietuds.

C

DURADA DE LA SESSIÓ

Aquesta sessió està pensada perquè tingui una durada de **dues hores**.

D

ESPai

La sessió està pensada per dur-se a terme en una sala àmplia i diàfana que disposi de dues zones diferenciades:

Espai d'exposició. Cal disposar d'una pantalla per projectar la nostra presentació i de prou cadires perquè siguin les persones assistents.

Racons de llibres. Poden col·locar-se en taules o a terra, sobre una o diverses catifes.

E

DISTRIBUCIÓ DELS ASSISTENTS

Per tal de dur a terme les diferents dinàmiques amb comoditat, cal dividir el grup en petits equips de 2 a 5 persones, segons el total d'assistents. És recomanable fer que les persones participants siguin al costat del seu petit grup.

Total assistents	Persones/ Grup
5-15	2-3
15-25	3-4
25-35	4-5
35-45	5-6

F MATERIALS

Per desenvolupar la sessió és necessari el següent material:

Material fungible. Cal disposar de material perquè el voluntariat escrigui (paperets, bolígrafs o llapis...).

Material descarregable. [En aquest enllaç](#) trobareu els materials dissenyats necessaris per desenvolupar la sessió.

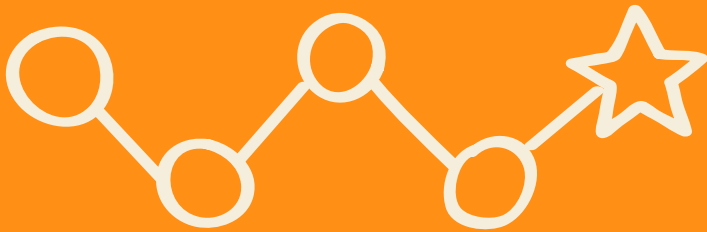
Selecció de llibres. Per dur a terme aquesta sessió de formació és imprescindible disposar d'un seguit de llibres que el voluntariat haurà de consultar. [En aquest enllaç](#) trobareu una proposta de bibliografia.

6 REFERÈNCIES

Aquesta guia ha estat elaborada a partir de diferents materials elaborats per experts que han col·laborat amb el programa LEXIT i que trobareu citats al llarg del document. Els conceptes, idees i estratègies han estat extrets d'aquestes referències. Recomanem la seva consulta directa per tal d'ampliar els coneixements sobre el programa.

2

ESTRUCTURA
DE LA
SESSIÓ

MOMENTS**DURADA****DINÀMIQUES
PROPOSADES****MATERIALS
NECESSARIS****AGRUPAMENT****ENS
PRESENTEM!**

8 min

Història
preparada
per explicar

Gran grup

**VULL SER
MENTOR/A!**

10 min

Dinàmica 1. Punts
forts i inquietudsMaterial fungible:
paperets i estris
per escriure-hi

Gran grup

**EL PRIMER
DIA**

5 min

**ACOLLIDA DE
LES SESSIONS**

10 min

Dinàmica 2. Rituals
per començar una
sessió

Gran grup

Petit Grup

**LA TRIA DE
LA LECTURA**

25 min

Dinàmica 3. Ens
endinsem en un mar
de llibresSelecció de llibres
Material descarrega-
ble: Rètols
(racons de llibres)

Petit Grup

**ABANS DE
LLEGIR**

10 min

Dinàmica 4.
Juguem a fer
hipòtesisLlibre escollit per
cada grup

Petit Grup

**DURANT
LA LECTURA**

10 min

Dinàmica 5.
Llegim!Llibre escollit per
cada grup

Petit Grup

**DESPRÉS
DE LLEGIR**

25 min

Dinàmica 6.
Conversem
sobre la lecturaLlibre escollit per
cada grup
Material descarrega-
ble: Targetes
(conversa lectora)

Petit Grup

**LLEGIM DE
MANERES
DIFERENTS**

5 min

Gran grup

**COMIAT D'UNA
SESSIÓ**

5 min

Gran grup

RECURSOS

2 min

Gran grup

**DUBTES I
AGRAÏMENTS**

5 min

Dinàmica 7.
I ara... com ho
veiem?Paperets utilitzats
a l'inici de la
sessió

Petit Grup

A

ENS PRESENTEM!

TEMPS
ESTIMAT

8 Min

Una bona manera de començar la sessió pot ser explicant una història a les persones assistents (un petit conte o un àlbum il·lustrat, per exemple). Aquest relat serà la nostra carta de presentació (cal escollir una història que ens agradi especialment, que signifiqui quelcom per a nosaltres) i ens permetrà trencar el gel amb el voluntariat. Després d'aquest primer moment, podem compartir quatre pinzellades sobre la nostra trajectòria professional i expressar com ens sentim abans d'iniciar la sessió (estem nerviosos/es? Ens fa il·lusió compartir aquest espai amb les persones voluntàries?).

l'infant sàpiga qui té al davant, per tal de començar a teixir una relació de confiança. Sense entrar en un terreny massa personal, caldrà que els voluntaris i voluntàries comparteixin els seus interessos i aficions amb els nens i nenes que acompanyaran. Perquè una persona t'agafi confiança és necessari que sàpiga coses de tu.

IDEES CLAU QUE CAL TRANSMETRE AL VOLUNTARIAT

- **Presentar-se no és un mer tràmit.** Tal com fem nosaltres en aquesta sessió de formació, els futurs mentors i mentores del LECXIT també hauran de presentar-se davant dels seus infants. Serà important que

B

VULL SER MENTOR/A!

TEMPS
ESTIMAT

10 Min

El primer pas per afrontar una sessió LEXXIT és entendre què significa ser *mentors* o *mentores*. El programa es basa a generar una relació 1x1 entre l'infant i la persona voluntària, que rep el nom de *mentor* o *mentora*. En aquest punt haurem d'explicar què significa *acompanyar un infant* en el context d'aquest programa. Per fer-ho podem partir de preguntes com ara: «Quines competències, habilitats i valors hauria de tenir un bon mentor/a?», «Com podem aconseguir una experiència positiva amb l'infant que acompanyem?», «De les sessions LEXXIT, què pensem que és allò que més valoren els infants?», etc.

molts els adjectius que podríem atribuir a un/a bon/a mentor/a, però ningú és capaç de reunir i posar en pràctica en tot moment totes aquestes aptituds. L'important és que el voluntariat conegui els seus punts forts i els pugui aplicar a les sessions LEXXIT.

- **Cal escoltar i respectar l'infant.** És important saber com és l'infant, conèixer els seus interessos i tenir en compte com se sent quan assisteix al LEXXIT. Cal fixar-se en com arriba a la sessió i no passar per alt els dies en què es percep que està diferent, per tal de poder adaptar les propostes previstes.
- **Cal facilitar una experiència educativa positiva: amb paciència, confiança i reforç positiu.** Els infants, per créixer i aprendre, necessiten un entorn segur i agradable. Per facilitar aquest espai, caldrà recordar-los tot allò que fan bé,

IDEES CLAU QUE CAL TRANSMETRE AL VOLUNTARIAT

- **El/la mentor/a perfecte/a no existeix.** Atent/a, responsable, pacient, assertiu/a, creatiu/a, comunicatiu/a, empàtic/a, comprensiu/a, reflexiu/a, energètic/a, divertit/da, motivador/a... Són

comunicar-los tots els progressos i transmetre'ls confiança de cara a futures tasques.

- **S'ha de construir una relació afectuosa.** A partir del diàleg i l'intercanvi es pot construir una relació afectiva entre la persona voluntària i l'infant (sempre des del respecte a la intimitat). Aquest vincle positiu és bàsic per a l'aprenentatge.
- **Un objectiu primordial de la persona mentora és fer viure la lectura com una experiència positiva.** L'objectiu final del LECXIT és que l'infant millori la seva comprensió lectora i, consegüentment, tingui més èxit educatiu. Per tant, la persona mentora ha de tenir ens mínims coneixements sobre l'ensenyament-aprenentatge de la lectura per tal de posar-los en pràctica i vetllar perquè l'infant progressi com a lector. Tot plegat, però, només s'aconseguirà si es genera una experiència positiva al voltant del fet lector, és a dir, si l'infant s'ho passa bé durant les sessions LECXIT. Cal remarcar aquesta idea.
- **Per assegurar un bon vincle mentor/a-infant, les persones coordinadores dels**

espais LECXIT disposen d'una eina (Observació vincle parella lectora) per tal d'analitzar com està funcionant aquesta relació i oferir al voluntariat l'ajuda que necessiti per continuar millorant-la.

DINÀMICA 1

PUNTS FORTS I INQUIETUDS

1/ Demanem que les persones assistents es reunixin amb el seu equip.

2/ Deixem cinc minuts perquè els diferents membres de cada petit grup es presentin. Cal que cadascú faci una breu presentació personal i, a més a més, comparteixi dos punts forts que creu que pot tenir com a mentor o mentora LECXIT. D'aquesta manera trencaran el gel amb els seus companys i companyes de grup i faran un petit exercici d'introspecció des del punt de vista de mentors i mentores.

3/ Finalment, cadascú ha d'escriure en un paperet una inquietud, un dubte, una por... que té de cara a ser mentor o mentora del LECXIT. Cal que guardi aquest paper fins al final de la sessió.

QUÈ POT FER EL VOLUNTARIAT QUAN...?

- **Li costa establir una relació de confiança per dur a terme la mentoria.**

En el cas que la persona voluntària detecti que la seva relació amb l'infant no funciona, és recomanable dedicar una sessió a treballar aquest aspecte. En aquesta sessió es poden dur a terme dinàmiques per conèixer-se millor i valorar les sessions que s'han fet fins ara (fins al moment, quines actituds, conductes, dinàmiques... han funcionat i es poden reforçar? Què hauria de canviar perquè l'infant i el mentor o mentora se sentissin més còmodes?). Si malgrat aquesta dinàmica la relació continua poc reeixida, es pot comunicar aquest neguit a la persona responsable del LECXIT per fer un canvi de parella. En aquest cas, caldrà tenir molta cura perquè l'infant no ho visqui amb frustració o sensació de culpabilitat.

- **A l'infant li costa acceptar els límits.**

Una bona manera de treballar els límits pot ser establir, conjuntament, un seguit de pautes que tant la persona mentora com l'infant pensin

que són necessàries per mantenir un bon clima en les trobades. És important deixar per escrit aquestes normes consensuades per tal de, si s'escau, poder consultar-les i ampliar-les al llarg de les pròximes sessions.

- **A l'infant li costa mostrar respecte per l'entorn, la persona voluntària o el material.**

La persona voluntària ha de fer entendre a l'infant, mitjançant el diàleg, el perjudici que comporten les seves actituds irrespectuoses. En el cas que es repeteixin aquestes conductes, caldrà imposar conseqüències pràctiques. És essencial que l'infant entengui a quina acció concreta respon la conseqüència establerta, ja que si no, es percebrà com un càstig incongruent que no durà enlloc.

- **L'infant requereix un suport i acompanyament que la persona voluntària no pot oferir.**

És molt important que el voluntariat se senti còmode i allunyat d'angoixes. Si el mentor o mentora sent que no pot exercir bé la seva tasca, ha de parlar amb la persona de referència del seu espai

LECXIT i explicar-li les dificultats, per tal de rebre les orientacions necessàries o, fins i tot, fer un canvi de parella

PER SABER-NE MÉS...

Vegeu el vídeo *Formació LECXIT: La mentoria en el programa LECXIT amb Maribel de la Cerda.*

Disponible a:

https://www.youtube.com/watch?v=viCyc_7diMM&t=636s

Llegiu el capítol *El paper del mentor inclòs a Tu també pots fer molt per la lectura. Materials per al voluntariat (pàg.13-28).*

Disponible a: https://lecxit.cat/wp-content/uploads/2020/02/TuTambePots_2015_WEB.pdf

Llegiu el capítol *El voluntari LECXIT inclòs a Guia pràctica per al voluntariat LECXIT (pàg. 7-12).* Disponible a:

<https://lecxit.cat/wp-content/uploads/2021/01/Guia-voluntariat-LECXIT.pdf>

C

EL PRIMER DIA

TEMPS
ESTIMAT

5 MIN

Les sessions LECXIT tenen una estructura molt definida. El primer dia de voluntariat, però, les coses són diferents. Habitualment, cada espai LECXIT proposa una manera diferent de dinamitzar l'encontre entre cada mentor o mentora i el seu infant. Per tant, no podem explicar amb detall com serà aquesta primera sessió, però sí que hem de donar al voluntariat algunes idees generals sobre què poden fer el primer dia. En el cas que hi hagi persones que ja han viscut aquesta experiència, podem utilitzar el seu testimoni.

IDEES CLAU QUE CAL TRANSMETRE AL VOLUNTARIAT

- **El primer dia és un espai de coneixença.** Aquesta primera trobada ha de servir perquè el mentor o mentora i l'infant es coneguin. El voluntari o voluntària pot preguntar a l'infant els seus gustos i interessos, així com compartir també els seus. En cap cas, però, cal forçar la situació. És important que l'infant i també el mentor o mentora se sentin còmodes.
- **El primer dia pot servir per saber les expectatives que l'infant té del LECXIT.** Per què hi va? Li fa il·lusió o més aviat mandra? Què n'espera d'aquestes sessions? Conèixer l'espai. Si l'infant el coneix millor que el mentor o mentora, pot fer-li un tour de benvinguda. D'aquesta manera se sentirà protagonista i guanyarà confiança.
- **Conèixer els llibres que hi ha.** Això permetrà al mentor o mentora anar coneixent el lector que té al davant. No passa res si no hi ha temps per llegir aquest primer dia. Si bé la lectura és el centre del programa LECXIT, el primer dia no cal pas llegir. Els espais de coneixença i adquisició de confiança mútua seran claus perquè les futures sessions funcionin.

D

ACOLLIDA DE LES SESSIONS

TEMPS
ESTIMAT

10 Min

Si volem que una sessió LECXIT funcioni, cal començar-la amb bon peu. Efectivament, de seguida relacionem la paraula LECXIT amb el verb llegir, però no s'ha d'oblidar que abans d'aquesta acció central, hi ha un seguit de dinàmiques i rituals que cal respectar perquè la feina que es fa amb els infants sigui reeixida. Fer-ho és ben senzill, però cal posar-hi consciència.

IDEES CLAU QUE CAL TRANSMETRE AL VOLUNTARIAT

- **Cal rebre l'infant amb il·lusió.** L'entusiasme s'encomanana i amb motivació tot funciona molt millor. Cal que el mentor o mentora demostrï a l'infant que té ganes de compartir una hora amb ell.
- **Abans de res, cal saber com està.** És important generar uns primers intercanvis informals, de conversa espontània, que permetin al mentor escoltar l'infant i saber com es troba. El factor emocional és clau en tots els processos d'aprenentatge.
- **Les sessions LECXIT formen part d'un procés.** Per això pot ser interessant marcar el punt del camí on es troba la parella lectora. Què es va fer a la darrera sessió? Què es farà a la sessió d'avui? Trobar connexions entre les diferents sessions permetrà dotar de sentit allò que s'està fent. A més, anticipar allò que es farà, donarà seguretat a l'infant.
- **Els rituals poden ser una eina valuosa.** Pot ser d'allò més útil repetir quelcom a l'inici de cada sessió, de la mateixa manera. Aquests rituals serviran com a pacte implícit (això ja comença!) i permetran que l'infant se senti participi d'allò que es proposa.

DIÀNÀMICA 2

RITUALS PER COMENÇAR UNA SESSIÓ

1/ Projectem a la pantalla un seguit de paraules clau.

2/ Deixem cinc minuts perquè cada petit grup pensi, a partir d'aquestes paraules, possibles rituals per iniciar una sessió LEXXIT. També poden pensar rituals a partir de noves idees que tinguin.

3/ Finalment, podem demanar que cada equip exposi un ritual (només un, aquell que més els agradi) dels que s'han comentat en petit comitè.

Paraules clau: POESIA / CONTE / ACUDIT / ENDEVINALLA / ENIGMA DIA / PREGUNTA / JOC / PERSONATGE

Possibles rituals: Llegir una petita poesia o un conte; explicar un acudit; formular un enigma o una endevinalla; preguntar-li a l'infant com li ha anat el dia; fer-li una pregunta curiosa a l'infant que caldrà buscar sempre en un llibre de coneixements; proposar un petit joc; presentar cada dia un personatge diferent de la literatura infantil...

QUÈ POT FER EL VOLUNTARIAT QUAN...?

- **L'infant ha arribat enfadat o trist a la sessió del LEXXIT**

Com bé s'ha mencionat anteriorment, cal parar atenció a situacions com aquestes. Obviar que l'infant no està bé i intentar dur a terme la sessió LEXXIT com si res, pot ser del tot contraproduent. El mentor o mentora ha de deixar un temps perquè l'infant es relaxi i, a continuació, parlar sobre allò que l'amoïna, sempre des del respecte a la seva intimitat. Aquests dies són adients per trencar la rutina de la sessió i fer activitats diferents, en què l'infant s'ho passi especialment bé.

- **L'infant només vol parlar i costa començar l'activitat de lectura**

Els rituals d'inici de sessió ens poden ajudar a marcar clarament l'inici del moment de lectura i fer entendre a l'infant que, després d'una primera estona de conversa informal, hem de començar la fase de lectura. Cal fer-li entendre que l'objectiu del LEXXIT és ajudar-lo a millorar en la lectura, explicar-li els beneficis que això li comportarà i que, per aconseguir-ho, és necessària la implicació de les dues parts (persona voluntària i infant).

PER SABER-NE MÉS...

Vegeu el vídeo *Formació LECXIT: La dinàmica de les sessions de lectura amb Marc Alabart*. Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=BFxd-fYr6YWs>

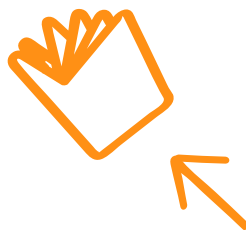
Consulteu les activitats de coneixença que apareixen citades a *Guia pràctica per al voluntariat LECXIT* (pàg.17-20). Disponible a: <https://lecxit.cat/wp-content/uploads/2021/01/Guia-voluntariat-LECXIT.pdf>

E

LA TRIA DE LA LECTURA

TEMPS
ESTIMAT

25 Min

Triar allò que volem llegir és el primer acte lector que fem. La tria de la lectura que es fa a les sessions LECXIT és un moment important i cal destinar-hi temps. Per transmetre aquesta idea dedicarem una bona part de la formació al voluntariat a parlar sobre aquesta tria, amb una dinàmica que els permetrà conèixer diferents títols per a infants, gaudir de descoberta d'aquests llibres (sovint el contacte amb determinades obres infantils ja fa que ens entrin ganes de llegir i compartir lectures!) i acabar fent l'exercici d'escollir-ne un de sol.

IDEES CLAU QUE CAL TRANSMETRE AL VOLUNTARIAT

- **Per poder triar cal tenir en compte diferents aspectes.** És necessari conèixer llibres per a infants, però també saber com és el nen o la nena que s'acompanya. Per això és important el procés de construcció de vincle comentat anteriorment.
 - **S'ha d'oferir diversitat.** Un dels objectius de la mentoria és obrir un ampli ventall de lectures que descobreixi a l'infant les múltiples possibilitats que ofereixen els llibres i, així, pugui trobar el seu lloc en el món de la lectura.
 - **Puntualment, pot ser interessant proposar algunes obres una mica més complexes.** Els llibres que van una mica més enllà del nivell lector dels infants obren portes desconegudes i poden suposar petits reptes motivadors.
- **Sovint cal deixar que l'infant triï allò que llegirem, però el mentor o mentora també ha de proposar lectures.** No hem d'oblidar que el gust s'educa i que les propostes del voluntariat poden enriquir els gustos dels infants (sovint basats en les modes que els arriben).

DI NÀMICA 3 **ENS ENDINSEM EN** **UN MAR DE LLIBRES**

1/ Convidem les persones assistents a passejar pels racons de llibres que hi ha a la sala. Deixem una bona estona perquè observin, fullegin i comentin els diferents títols exposats.

2/ Els demanem que es fixin en quines tipologies de llibres troben a cadascun d'aquests racons i quines característiques tenen. Quin és el seu format? Quina extensió tenen? Quins llenguatges utilitzen? De què tracten?

3/ L'objectiu principal és que gaudeixin de la descoberta de nous llibres. Poden anotar els títols o fer fotografies dels llibres que més els cridin l'atenció.

4/ Abans de tornar a lloc, demanem que cada petit grup esculli un llibre del racó **Per llegir plegats i parlar-ne**. Els motius de la tria poden ser diversos.

5/ Un cop finalitzada la passejada, els assistents poden tornar a seure al seu lloc. A continuació, projectem a la pantalla els noms dels 6

racons que hi havia a la sala. Ens aturem a cadascun dels espais, preguntem quina classe de llibres hi han trobat (s'atreveixen a dir si hi havia novel·les, àlbums, còmics, revistes...?) i, a continuació, expliquem el sentit d'aquesta classificació, amb exemples de llibres concrets. Cal fer entendre que no es tracta d'una proposta única i definitiva, sinó que hi hauria moltes altres maneres de classificar els llibres.

RACÓ 1 / PER LLEGIR-NE **UNA MICA CADA DIA /** **NOVEL·LES**

Hi ha molts infants que gaudeixen de lectures extenses i complexes, i que sovint presenten incògnites que es resolen a mesura que avancem en la lectura. De la mateixa manera que esperem amb entusiasme el següent capítol de la sèrie que estem mirant, aquests infants frisaràn per saber com continua la història que estem llegint plegats. La lectura de novel·les és un procés lector exigent, però molt enriquidor, ja que permet el desenvolupament de trames i personatges de més complexitat.

**RACÓ 2 / PER LLEGIR
PLEGATS I PARLAR-NE /
ÀLBUMS IL·LUSTRATS /
CONTES IL·LUSTRATS /
RECALLS DE CONTES**

És important que la parella LEXIT comparteixi espais de lectura, en què a vegades llegeixi el mentor i a vegades l'infant. Per aquests moments de lectura compartida ens poden anar d'allò més bé els àlbums il·lustrats, els contes il·lustrats o els reculls de contes. En definitiva, textos prou breus i "autonclusius", que ens permeten viure experiències lectores satisfactòries i generar bons diàlegs posteriors.

**RACÓ 3 / PER LLEGIR DES DE
LA CURIOSITAT / LLIBRES DE
CONEIXEMENTS / REVISTES**

A vegades preferim fer una lectura més segmentada, que ens permeti anar transitant d'una pàgina a l'altra, seguint la nostra curiositat, sense un ordre de lectura prefixat. Hi ha infants que agraeixen aquesta classe de lectures, ja que els resulten més complaents. Així com en una novel·la cal llegir nombroses pàgines per extreure

prou significats i gaudir d'allò que s'està llegint, de la lectura d'un quadre informatiu que trobem en un llibre de coneixements o una revista ja se'n poden extreure significats d'interès. Per a alumnes que els costa llegir, la balança esforç-recompensa pot quedar més equilibrada amb lectures com aquestes.

**RACÓ 4 / PER LLEGIR TAMBÉ
LES IMATGES / ÀLBUMS
IL·LUSTRATS / ÀLBUMS
SENSE MOTS / CÒMICS**

No només llegim textos escrits, també llegim imatges. Com bé diu Emma Bosch al seu llibre titulat Sense paraules (Associació de Mestres Rosa Sensat, 2020), la capacitat de llegir imatges seqüencials no és innata i implica un procés de descodificació i interpretació de signes, de la mateixa manera que el text escrit. Una de les tendències editorials més en voga avui dia són els àlbums il·lustrats, llibres en què la imatge resulta imprescindible per entendre la història que se'n està explicant (sovint jugant també amb el text escrit, tot i que també trobem àlbums

sense mots). El còmic ha estat sovint menystingut, però la seva combinació de llenguatges el converteix també en una peça clau en la formació lectora dels infants.

RACÓ 5 / PER LLEGIR COSES DIFERENTS / LLIBRES DE POESIA I TEATRE

Com s'apuntava anteriorment, un dels objectius del LECXIT és obrir el ventall de lectures que els infants coneixen i desitges. La poesia i el teatre són gèneres literaris sovint menystinguts, però que poden oferir experiències diferents i molt atractives als infants. Aquests gèneres poden ser d'allò més útils per trencar la monotonia d'una sessió i jugar a memoritzar i recitar en veu alta una poesia, dramatitzar el fragment d'una peça teatral...

RACÓ 6 / PER JUGAR / LLIBRES-JOC

A més de tractar-se de llibres d'allò més llaminers per als infants, també són molt interessants per desenvolupar aptituds necessàries per a la comprensió, com són la contemplació i mirada atenta

als detalls. Els llibres-joc poden ajudar a fer més dinàmiques algunes parts de la sessió i la seva lectura, fins i tot, poden desencadenar en un petit ritual, en què cada dia del LECXIT fem un dels jocs que ens proposa un llibre.

QUÈ POT FER EL VOLUNTARIAT QUAN...?

- **L'infant diu que no li agrada llegir res, que tots els llibres l'avorreixen.** Cal que la persona voluntària faci entendre al seu infant que ha d'experimentar, que el ventall de lectures és molt gran i que segur que hora o altra trobarà allò que li agrada llegir. És per això que el mentor o mentora ha d'oferir lectures diverses. També s'ha de tenir en compte que llegir és un procés exigent, que requereix esforç i dedicació, i això fa que alguns llibres, de primeres, no ens atrapin. Per tant, és recomanable no deixar un llibre a la primera de canvi, intentar llegir-lo fins a una determinada pàgina i, si després d'això l'infant realment no s'hi sent a gust, buscar una altra lectura.

F

ABANS DE LLEGIR

TEMPS
ESTIMAT

10 Min

Llegir és un procés en què podem distingir diferents fases: abans, durant i després de la lectura. Un cop escollit el llibre que volem llegir no ens submergim directament a les seves pàgines interiors. Abans, hi ha tot d'elements que formen part de l'obra i que també ens en donen informació important. Cal aturar-se i observar.

IDEES CLAU QUE CAL TRANSMETRE AL VOLUNTARIAT

- **Abans de llegir, pot ser interessant jugar a formular hipòtesis sobre el llibre escollit.** Només a partir de la coberta, la contracoberta, el lloc i les guardes del llibre, es pot provar d'imaginar de què pot tractar l'obra. Fer hipòtesis és important perquè és una de les activitats que fem contínuament quan llegim un llibre. A més, llegir també és saber com funciona un llibre i, en el seu funcionament, hi entren en joc tots aquests elements més externs sobre els quals val la pena parar atenció.

- **Cal tenir en compte que, quan es llegeix, es fa amb una intenció concreta:** per entendre unes instruccions, per esbrinar una curiositat, per evadir-se... Tenir clares les intencions de lectura abans de començar, dona pistes sobre quina actitud de lectura s'ha de prendre.

DINÀMICA 4

JUGUEM A FER HIPÒTESIS

1/ Demanem a cada grup que observi amb atenció el llibre del racó **Per llegir plegats i parlar-ne** que ha escollit durant la passejada. Cal que es fixin en la coberta, la contracoberta i les guardes. En el cas que algun dels llibres per escollir tingui una contracoberta massa reveladora, podem demanar que obviïn aquesta part del llibre.

2/ A partir de l'observació feta, cal que els voluntaris i voluntàries facin hipòtesis sobre el llibre que tenen a les mans: «De què tractarà? Com ho sabem? Quins indicis donen peu a les nostres conjectures?»

3/ Finalment, els podem preguntar com ha anat aquesta experiència i preguntar-los si tenen ganes de continuar llegint l'obra.

6

DURANT LA LECTURA

TEMPS
ESTIMAT

10 Min

Podem endinsar-nos a les pàgines d'un llibre de moltes maneres diferents. Aquest procés dependrà, en gran part, del tipus de lectura. Com bé s'apuntava anteriorment, no sempre es llegeix amb una mateixa intenció i això condicionarà també el procés de lectura i comprensió. En aquesta formació proposem practicar la lectura compartida d'un llibre de ficció (el llibre prèviament escollit del racó *Per llegir plegats i parlar-ne*).

IDEES CLAU QUE CAL TRANSMETRE AL VOLUNTARIAT

- **Quan llegim una història de ficció, cal identificar què és el més rellevant del text.** Per ajudar l'infant a fer-ho, la persona voluntària pot: repetir el nom del protagonista; recordar tot allò que ja se sap sobre el protagonista i relacionar les accions que duu a terme; ajudar a distingir quin és el propòsit del protagonista; comentar com actuen els personatges secundaris en relació amb el propòsit que persegueix el personatge principal; fer referències al context i a la manera com incideix en l'acció.
 - **La millor manera d'enfocar la lectura dels textos de no-ficció és des de la curiositat.** Què en sabem d'aquest tema? Què en volem saber? Què hem descobert després de la lectura? En aquest tipus de textos s'estableix un joc entre els coneixements previs del lector o lectora i les noves idees apreses. El mentor o mentora a d'acompanyar a l'infant a l'hora de fer explícits aquests coneixements que està construint a partir de les dades i informacions exposades. És a dir, endreçar aquest batibull d'idees a les quals hem arribat pel desig de saber.
- **La lectura ens servirà per confirmar o rebutjar les hipòtesis plantejades abans llegir.** Aquest és un procés que fem continuament quan llegim i que forma part de la comprensió.
 - **Identificació de paraules o conceptes difícils.** Per poder comprendre un text, cal entendre què vol dir el lèxic que s'hi empra.

DINÀMICA 5 **LLEGIM!**

1/ Demanem que cada equip llegeixi el llibre que ha escollit, sobre el qual ja ha estat fent algunes hipòtesis. Els membres de cada petit grup poden gestionar aquesta lectura com ho desitgin: una persona llegeix tot el llibre i la resta escolten, cada persona llegeix una pàgina, fan una lectura silenciosa...

2/ Cal que s'ho passin bé llegint el llibre, però també que parin atenció als aspectes comentats anteriorment.

trobareu un gran nombre d'activitats.

- **L'infant es desmotiva davant les dificultats que té per la lectura.**

És molt important que la persona voluntària mantingui una actitud d'ànim i confiança quan l'infant s'equivoqui. Cal aplaudir el fet d'intentar-ho i l'esforç que hi posa l'infant. Això no vol dir que no es pugui corregir l'infant quan calgui, però cal fer-ho de manera indirecta. Per exemple, l'infant comet alguna errada en la lectura, el mentor o mentora pot llegir el text de nou, amb correcció, demanant a l'infant que s'hi fixi i que després el torni a llegir ell.

- **L'infant encara no té prou domini del català.**

En aquest cas, cal que la persona voluntària dediqui les primeres sessions del LECXIT a treballar la llengua oral i, a mesura que l'infant progressi, incorporar-hi la lectura de manera gradual. Els àlbums il·lustrats poden ser un bon recurs per dur a terme aquesta tasca. També és important que la llengua vehicular de la sessió sigui el català i que en les converses informals hi predomini aquesta llengua.

QUÈ POT FER EL **VOLUNTARIAT QUAN...?**

- **L'infant té ganes de moure's i no es concentra per llegir.**

Si habitualment l'infant es mostra nerviós, cal planificar les sessions de manera que siguin dinàmiques, que intercalin activitats de concentració amb altres propostes més participatives i fins i tot que impliquin moviment. A la Guia pràctica per al voluntariat LECXIT i al document Tu també pots fer molt per la lectura. Materials per al voluntariat citats anteriorment

- **A l'infant li fa vergonya llegir en veu alta.**

Això pot ocórrer perquè no hi ha prou confiança entre la persona voluntària i l'infant. En casos com aquest, cal destinar més temps a construir una relació de proximitat. Aquesta actitud també pot ser deguda al fet que l'infant no vol que les altres parelles lectores sentin allò que diu. En aquest cas, el voluntari o voluntària pot buscar un lloc apartat i més tranquil.

- **L'infant té un concepte negatiu de la lectura.**

Hi ha infants que no han tingut experiències positives amb la lectura i per això la rebutgen. La persona voluntària ha de transmetre a l'infant passió per la lectura i compartir amb ell tot allò que li ha aportat el fet de llegir: aprenentatges, emocions, moments d'evasió... En aquests casos també caldrà ser especialment hàbil a l'hora de trobar lectures que puguin demostrar a l'infant el valor de la lectura.

- **L'infant llegeix molt de pressa i sense tenir en compte els signes de puntuació.**

De vegades als infants els costa identificar les pauses

que han de seguir atenent als diferents signes de puntuació, així com entonar correctament quan hi ha un signe d'interrogació o d'exclamació. Una de les millors estratègies per resoldre aquest aspecte és que el mentor o mentora llegeixi, que faci de model. Pot fer-ho exagerant l'expressió, remarcant les diferències entre signes de puntuació.

H

DESPRÉS DE LLEGIR

TEMPS
ESTIMAT

25 Min

Sovint, som més conscients d'un fet i en gaudim més, un cop ja ha passat i en parlem amb algú. Llegir és un acte íntim i silenciós que ens permet viure grans experiències solitàries, però quan esdevé compartit, s'intensifica. El simple fet de verbalitzar allò que hem vist en una obra resulta satisfactori (tenir el nostre moment, dir allò que pensem) i ens ajuda a aprofundir-hi més i comprendre-la millor. A més, la suma de lectures diferents que en fa cada lector o lectora ens enriqueix i ens permet dotar la lectura de més sentit.

IDEES CLAU QUE CAL TRANSMETRE AL VOLUNTARIAT

- **Cal dialogar, no interrogar.**

Després de llegir, és recomanable conversar sobre la lectura, per tal de construir significats i treballar la comprensió lectora. Tanmateix, el fet de preguntar pot resultar cohibidor i generar en l'infant l'angoixa d'haver de trobar la

resposta exacta que vol sentir el mentor o mentora. Per tant, en aquesta conversa, el mentor o mentora ha de deixar espai perquè l'infant expressi les seves idees (mostrant que té ganes de saber quina és la visió del nen o nena), però també ha de participar en la conversa, de manera orgànica.

- **Hi ha molts infants que poden arribar al sentit literal d'un text, però tenen dificultats per interpretar-lo.**

Entenen el text des de la literalitat, però no tenen la capacitat de fer inferències, no el saben connectar amb altres lectures i no hi saben veure la intenció de l'autor. Per comprendre un text literari cal buscar indicis, aportar part del nostre coneixement i construir sentit. Els textos literaris juguen expressament amb els dobles sentits i les ambigüitats, de manera que requereixen al lector o lectora que faci inferències, desvetlli hipòtesis, estableixi relacions, ordeni, recapituli...

- **Interpretar no és inventar.**

D'un mateix text se'n poden desprendre interpretacions diverses, però totes elles haurien de basar-se en indicis.

Alguns infants tenen tendència a anar molt més enllà del text i generar interpretacions no fonamentades. En casos com aquest, el voluntari o voluntària pot preguntar, des de la curiositat: «I això com ho saps? On ho has vist en el text?» De manera indirecta, buscarà que l'infant es qüestionï la seva pròpia interpretació.

- **No sempre cal fer alguna cosa després de llegir.** En alguns casos, especialment quan és la persona voluntària qui llegeix, no cal dur a terme cap conversa o activitat després de llegir. D'aquesta manera la lectura serà vista, simplement, com un regal que els oferim.

DINÀMICA 6

RITUALS PER COMENÇAR UNA SESSIÓ

1/ Demanem que els voluntaris i voluntàries llegeixin el llibre que han escollit, sobre el qual han estat ja fent algunes hipòtesis. Poden fer-ho de diferents maneres.

2/ A continuació, els demanem que conversin sobre el seu llibre. Poden guiar la seva conversa a partir de les targetes que tindran a l'abast. No hi ha un ordre preestablert i no cal que segueixin totes les preguntes fil per randa. Les qüestions se les ha de fer cada petit grup en general, com a punt de partida per començar la conversa. S'ha d'evitar fer una pregunta directament a algú, com si es volgués avaluar el seu nivell de comprensió.

TARGETA 1 CONVERSEM...

SOBRE ALLÒ QUE DIU EL TEXT AL LECTOR

Sobre allò que diuen les línies / Aproximació literal

Què ens diu el text de manera explícita?

Quins personatges protagonitzen el relat?

Quins fets es descriuen a la història?

En quin context (temps i espai) se situa l'acció?

Sobre allò que hi ha entre línies / Aproximació inferencial

Quines intencions endevinem als personatges?

Quins indicis ens fan pensar en això?

Té importància el context (temps i espai) en l'esdevenir del relat?

Sobre allò que hi ha darrere les línies / Aproximació cultural

Quines idees extraïem de la lectura a partir dels nostres coneixements culturals previs?

Hi ha alguns elements que no s'entendrien sense uns determinats sabers?

TARGETA 2 CONVERSEM...

SOBRE ALLÒ QUE DIU EL LECTOR AL TEXT

Connexions personals

Amb quines experiències personals hem connectat a partir de la lectura?

Hem viscut situacions com les que s'hi exposen?

Ens hem sentit identificats o identificades amb algun dels personatges? Alguns d'ells us han recordat algú que coneixeu?

Posició crítica

Com valoreu allò que ocorre en aquesta història?

Creieu que l'autor es posiciona? En cas afirmatiu, hi esteu d'acord?

Com us posicioneu davant les accions dels personatges?

TARGETA 3 CONVERSEM...

SOBRE ASPECTES PARTICULARS DE L'OBRA

Temps narratiu

Quant temps passa al llarg de la història?

Context (escenari i època)

On ocorre el relat? Podria passar en un altre lloc?

Us han agradat els escenaris de la història? Us agradaria viatjar-hi?

Quan passa la narració?

Podria passar en un altre lloc?

Us agradaria viure en aquesta època concreta?

Personatges

Quins personatges us han semblat més interessants?

Hi ha un o més personatges que són més importants que els altres dins la trama?

Hi ha hagut personatges que no us han agradat?

Us agradaria conèixer algun dels personatges en persona?

Narrador

Qui ens explica la història?

El narrador participa d'alguna manera en la història?

Materialitat

Quina mida té el llibre? Quina forma té el llibre? Això és així per algun motiu en concret?

Com és la seva coberta? I la contracoberta? Com són les guardes?

Tots aquests elements ens expliquen alguna cosa de la història?

TARGETA 4 CONVERSEM...

SOBRE ASPECTES GENERALS

Primeres impressions

Què t'ha agradat del llibre?

Què no t'ha agradat?

Hi ha alguna cosa que no hagis entès?

Valoracions

El llibre és com t'esperaves abans de llegir-lo?

Si poguessis parlar amb el seu autor, què li diries?

Què diries als teus amics sobre aquest llibre, sense fer-los cap espòiler?

Recomanaries aquest llibre a algú? A qui?

Després d'haver parlat d'aquesta lectura, n'ha canviat la teva opinió?

PER SABER-NE MÉS...

Vegeu el vídeo *Formació*

LECXIT: Les activitats de lectura amb Anna Juan.

Disponible a:

<https://www.youtube.com/watch?v=Q4KarH6l2KQ&t=595s>

Llegiu el capítol *Llegir amb ells inclòs a Tu també pots fer molt per la lectura. Materials per al voluntariat (pàg.5-12).* Disponible a:

https://lecxit.cat/wp-content/uploads/2020/02/TuTambePots_2015_WEB.pdf

Llegiu el llibre *Dime. Los niños, la lectura y la conversación*, d'Aidan Chambers (Fondo de Cultura Económica, 2017).

i

LLEGIM DE MANERES DIFERENTS

TEMPS
ESTIMAT

5 MIN

En aquesta sessió de formació hem proposat la simulació de la lectura compartida d'una obra de ficció i la seva posterior conversa. Ara bé, hem d'entendre que no tots els moments d'una sessió LECXIT duren pràctiques com aquesta. Hi ha moltes maneres de llegir i d'acompanyar les lectures. [Al lloc web del programa LECXIT](#) trobarem un bon munt de recursos que ajudaran el voluntariat a fer créixer les seves propostes d'acompanyament.

IDEES CLAU QUE CAL TRANSMETRE AL VOLUNTARIAT

- **No totes les sessions LECXIT ni tots els moments de cada sessió cal dedicar-los a la lectura d'obres.** De fet, és recomanable planificar diferents moments dins una mateixa sessió, amb diverses propostes, per tal que no esdevingui monòtona. Pot ser d'allò més útil que el voluntari o voluntària tingui alguns jocs preparats per desencallar una sessió que està resultant poc fluida.
- **Inventar històries és una bona manera de treballar la comprensió lectora.** Ara bé, escriure està molt relacionat amb llegir. Si volem que els infants creïn textos significatius, cal que els donem material a partir del qual construir històries. Amb aquest propòsit ens poden anar d'allò més bé obres per a infants que aporten punts de partida per a la creació.
- **Per explorar llibres de coneixements,** una bona dinàmica pot ser escriure un seguit de preguntes sobre un tema en un paper («què ens agradaria saber sobre...?») i buscar-les després en els llibres documentals que tinguem disponibles.
- **La lectura s'ha de viure com una experiència positiva.** Després de resseguir tot allò

que es pot fer en una sessió LECXIT, podem remarcar de nou una idea exposada anteriorment: el procés d'acompanyament lector ha de ser vist per l'infant com un camí emocionant i plaent.

PER SABER-NE MÉS...

Consulteu les propostes d'activitats incloses a *Tu també pots fer molt per la lectura. Materials per al voluntariat* (pàg.29-93).

Disponible a:

https://lecxit.cat/wp-content/uploads/2020/02/TuTambePots_2015_WEB.pdf

J

COMIAT D'UNA SESSIÓ

TEMPS
ESTIMAT

5 MIN

Els finals sempre són importants. Cal que el comiat d'una sessió LEXIT sigui explícit, per tal d'aprofitar tot el que pot oferir aquest moment: contribuir a la construcció d'una relació positiva mentor/a-infant, valorar com ha funcionat la sessió, generar expectatives per a la pròxima...

plantejar un enigma que ens acabarà portant a una nova lectura...

IDEES CLAU QUE CAL TRANSMETRE AL VOLUNTARIAT

- **Les sessions LEXIT poden tancar-se a partir de rituals.** De la mateixa manera que és recomanable tenir un ritual per començar la sessió, també ho és per tancar-la.
- **Una bona idea pot ser generar expectatives per a la pròxima sessió.** Posar la mel a la boca dels infants farà que vinguin amb molt més entusiasme el següent dia. Amb aquest propòsit podem: ensenyar-los només la coberta d'un llibre que llegirem, llegir-ne la sinopsi,

- **Podem valorar com ha anat la sessió.** És important incidir en allò positiu, en els progressos que ha fet l'infant. Cal que s'adoni dels canvis que va assolint, de les millores. És important que els primers lectors construeixin una autoimatge positiva d'ells mateixos i trobin en la lectura un espai reconfortant.
- **En el cas que l'infant no tingui un comportament adequat durant les sessions del LEXIT, pot ser interessant, en la valoració final, posar sobre la taula les actituds que li caldrà millorar.** En aquests casos, es poden utilitzar sistemes rutinaris de valoració: escales numèriques, escales de colors (semàfors), etc.

K

RECURSOS

TEMPS
ESTIMAT

2 Min

Com ja s'ha mencionat anteriorment al llarg del document, el programa LECXIT té a disposició de tothom un bon grapat de materials i recursos de gran utilitat. Encara que ja n'hàgim citat alguns amb anterioritat, valdrà la pena fer-hi èmfasi de nou en aquesta part final de la sessió de formació.

En aquest punt es pot mencionar el material **Progrés persona voluntària** que, encara que s'adreça les persones coordinadores dels espais LECXIT perquè observin la tasca del voluntariat i puguin acompanyar-lo millor, també pot servir com a model dels aspectes que hem de cuidar quan som mentors o mentores.

L

DUBTES I AGRAÏMENTS

TEMPS
ESTIMAT

5 Min

La sessió de formació ha arribat al seu final i, com passa amb les sessions LECXIT, és important fer un bon tancament. Hem d'aprofitar aquests darrers minuts per resoldre els dubtes que encara tinguin els futurs mentors i per agrair-los la seva assistència i, sobretot, la seva participació en el programa. La feina que faran té un valor incalculable i val la pena repetir-los-ho.

DINÀMICA 7

¡ARA... COM HO VEIEM?

- 1/ Demanem al voluntariat que recuperi el paper de la primera dinàmica en què havien d'exposar inquietuds, dubtes, pors... Cal que el llegeixin amb atenció.
- 2/ Preguntem si, després de la sessió realitzada, s'han resolt o encaminat d'alguna manera aquelles coses apuntades.
- 3/ Deixem un espai final per acabar de resoldre totes les qüestions que calgui.

GRÀCIES PER FORMAR PART DE LA COMUNITAT LECXIT!

El LECXIT és un camí de llarg recorregut, en què el voluntariat aprèn a partir de l'experiència, nodrida també amb un seguit de persones i recursos que li ofereixen suport. La nostra tasca com a formadors i formadores del voluntariat és establir les bases perquè tot això pugui produir-se. Una tasca essencial que hem de viure amb responsabilitat i, sobretot, amb il·lusió. Fem que el LECXIT sigui una experiència plena de sentit i inoblidable!

Des del programa LECXIT us oferim tot el suport necessari per impulsar el projecte al vostre municipi.

Per a qualsevol qüestió podeu trucar-nos al **934 588 700**
o enviar-nos un correu a **lecxit@fbofill.cat**

LEXIT
LECTURA PER A L'ÈXIT EDUCATIU